

Datum
2020-12-08Dnr
211/2020
Er beteckning
Fi2020/04742Finansdepartementet
103 33 Stockholm

Stöd vid korttidsarbete i vissa fall

IFAU har granskat förslaget utifrån institutets uppdrag. IFAU är positivt till stödet men finner anledning att kommentera två aspekter:

1. *Fördelningen av de kostnader för förslaget som avser perioden 2021-04-01 – 2021-06-30 och som inte täcks av staten utan bekostas av arbetsgivarna och arbetstagarna.*

IFAU menar att den föreslagna fördelningen lägger en alltför stor börda på arbetstagarna i förhållande till arbetsgivarna, både i relation till den fördelning som föreslås för perioden 2020-12-01 – 2021-03-31 och med tanke arbetsgivarnas incitament att återgå till normal arbetstid, utan stöd till korttidsarbete.

IFAU:s uppfattning är det finns anledning att överväga att begränsa ökningen av arbetstagarnas kostnader under perioden 2021-04-01 – 2021-06-30, jämfört med perioden 2020-12-01 – 2021-03-31, till 50%, istället för 100%.

2. *Bestämningen av den s.k. jämförelsemånaden för de stödberättigade arbetsgivare som inte erhållit stöd tidigare.*

IFAU anser att det bör finnas två jämförelsemånader. Den föreslagna jämförelsemånaden, september 2020, missgynnar verksamheter som under början av pandemin har försökt bedriva sina verksamheter utan stöd till korttidsarbete. Detta på grund av att de aktuella företagen med största sannolikhet har dragit ner väsentligt på sin verksamhet under tiden från pandemins inledning till september 2020.

IFAU föreslår att den föreslagna jämförelsemånaden kompletteras med ytterligare en jämförelsemånad under inledningen av pandemin, t.ex. mars 2020, och att de aktuella företagen får välja vilken av dessa jämförelsemånader de vill tillämpa.

De två aspekterna motiveras utförligare nedan

Datum

Dnr

2020-12-08

211/2020

Arbetstagarnas och arbetsgivarnas andel av kostnaderna under perioden 2021-04-01 – 2021-06-30

Av Tabell 5.3 i förslaget framgår att under perioden 2021-04-01 – 2021-06-30 (när den statliga subventionsgraden är 50 %) föreslås arbetstagarnas andel av kostnaderna fördubblas vid varje nivå på arbetstidsförkortningen, jämfört med perioden 2020-12-01 – 2021-03-31 (när den statliga subventionsgraden är 75 %). Specifikt föreslås andelen öka från 20 till 40 % av kostnaden vid 20 % arbetstidsförkortning, från 15 till 30 % vid 40 % arbetstidsförkortning och från 12,5 till 25 % vid 60 % arbetstidsförkortning.

Även för arbetsgivarna föreslås en fördubbling av andelen, men från en lägre nivå. Specifikt föreslås andelen öka från 5 till 10 % av kostnaden vid 20 % arbetstidsförkortning, från 10 till 20 % vid 40 % arbetstidsförkortning och från 12,5 till 25 % vid 60 % arbetstidsförkortning.

Tabell 5.3 visar också att för arbetstagarna medför den fördubblade kostnadsandelen även en fördubbling av lönesänkningen vid de olika korttidsveckorna. Effekten på arbetsgivarnas produktionskostnader är jämförelsevis mycket mindre. Deras kostnadsminskning reduceras från 19 till 18 % vid 20 % arbetstidsförkortning och från 36 till 32 % samt från 52,5 till 45 % vid 40 resp. 60 % arbetstidsförkortning. Skälet är att arbetstagarnas större lönesänkning minskar genomslaget på produktionskostnaderna.

Att förändringen vid övergången till perioden 2021-04-01 – 2021-06-30 drabbar arbetstagarna hårdare än arbetsgivarna kan inte bara uppfattas som problematiskt ur ett rättviseperspektiv. Det har även betydelse ur ett incitamentsperspektiv. Tanken bakom sänkningen av den statliga subventionsgraden måste vara att det ska bli mindre gynnsamt för såväl arbetsgivare som arbetstagare med korttidsvecka, i förhållande till en situation utan korttidsvecka. Med den struktur som förändring som den föreslagna förändringen har blir emellertid incitamentseffekten för arbetsgivarna svag.

Ett enkelt sätt att fördela bördorna jämnare mellan arbetstagare och arbetsgivare och samtidigt öka arbetsgivarnas incitament att återgå till normal arbetstid är att minska ökningen av arbetstagarnas andel av kostnaderna för korttidsveckan under perioden 2021-04-01 – 2021-06-30 och istället öka arbetsgivarnas andel. Anta, exempelvis, att arbetstagarnas andel ökar med 50 % istället för att fördubblas, dvs. att arbetstagarnas andel ökar från 20 till 30 % vid 20 % arbetstidsförkortning, från 15 till 22,5 % vid 40 % arbetstidsförkortning och från 12,5 till 18,75 % vid 60 % arbetstidsförkortning. Motsvarande ökning för arbetsgivarna skulle bli från 5 till 20 %, från 10 till 27,5 % samt från 12,5 till 31,25 % vid 20, 40, resp. 60 % arbetstidsförkortning. Detta skulle medföra att arbetstagarnas lönesänkning skulle bli 6, 9, resp. 11,25 % vid 20, 40, resp. 60 % arbetstidsförkortning. För arbetsgivarna skulle kostnadsminskningen bli 16, 29, resp. 41,25 % vid 20, 40, resp. 60 % arbetstidsförkortning, att jämföra med förslagets 18, 32, resp. 45 %.

Datum

Dnr

2020-12-08

211/2020

Bestämningen av den s.k. jämförelsemånaden för de stödberättigade arbetsgivare som inte erhållit stöd tidigare

Meningen med jämförelsemånaden är att arbetsgivare ska förhindras att tillskansa sig orättfärdigt stora statliga subventioner genom att tillfälligt öka antalet anställda eller de anställdas löner just innan de ansöker om stöd för korttidsvecka. Jämförelsemånaden är alltså till för att säkerställa att det antal sysselsatta och det löneläge som ansökan baseras på inte (alltför mycket) avviker från verksamhetens ”normalsituation”, före pandemin.

För företag som inte har erhållit stöd för korttidsvecka tidigare föreslås att september 2020 ska utgöra jämförelsemånad. IFAU menar dock att detta val inte uppfyller kravet att jämförelsemånaden ska avspegla verksamhetens ”normalsituation” före pandemin.

Det faktum att verksamheten inte har ansökt om stöd för korttidsvecka tidigare kan förvisso tolkas som att det inte har haft något behov av ett sådant stöd. Mera troligt är dock att underlåtenheten kan förklaras av bristande information, exempelvis om hur pandemin skulle komma att utvecklas, hur mycket den egna verksamheten skulle påverkas, eller om regelverket kring korttidsarbete.

Oavsett orsakerna till att de aktuella verksamheterna inte har sökt bidrag tidigare torde det vara ställt utom tvivel att de faktiskt påverkats negativt av pandemin. Med största sannolikhet har detta inneburit att de har reducerat antalet anställda och/eller sänkt sina löner. Därmed kommer september 2020 inte att avspegla verksamhetens ”normalsituation” före pandemin.

Om man likväl använder september 2020 som jämförelsemånad innebär detta att man missgynnar företag och organisationer som har försökt klara av pandemin utan stöd. Det faktum att de har sparat pengar åt staten, i ett första skede, medför att de blir berättigade till mindre stöd, i ett andra skede, än jämförbara företag som har sökt stöd tidigare.

För att komma runt detta problem menar IFAU att den föreslagna jämförelsemånaden bör kompletteras med ytterligare en jämförelsemånad under inledningen av pandemin, t.ex. mars 2020. De aktuella företagen bör få välja vilken av de två månaderna de vill tillämpa, eftersom vissa av dem kan sakna möjlighet att tillämpa mars 2020.

I detta ärende har generaldirektören Maria Hemström Hemmingsson beslutat. Docent Erik Mellander har varit föredragande.

Maria Hemström Hemmingsson

Datum

Dnr

2020-12-08

211/2020

Erik Mellander